

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Romanya Hükümeti Ekonomik Kriz Yüzünden Sallantıda

Dr. Erhan Türbedar

Dış Politika Analisti

TEPAV Değerlendirme Notu

Kasım 2010

Romanya Hükümeti Ekonomik Kriz Yüzünden Sallantıda

Son zamanlarda Romanya kentleri, hükümetin ekonomik krize karşı aldığı önlemleri protesto eden değişik gösterilere sahne oluyor. Ülkedeki refah seviyesinin olumsuz etkilenmesine neden olan politika tedbirleri yüzünden, halkın Emil Bok hükümetine olan desteği iyice gerilemiş bulunuyor. Bunu fırsat bulan muhalefet partileri ise adeta bir erken seçim kampanyası yürütüyor. İktidar muhalefet tarafından, hem Romanya ekonomisini, hem de hukuk devleti kurumlarını yıkmakla suçlanıyor.

Yaşanan uzun ve sancılı dönüşüm süreçlerinin ardından, 1 Ocak 2007'de AB'nin üyesi olan Romanya'da, Birliğe üyelikle birlikte ülkenin ekonomik ve sosyal durumunun iyileşeceğine ve ülke güvenliğinin garanti altına alındığına inanılıyordu. Ancak AB içinde geçerli olan makroekonomik kriterlere uyma zorunluluğu yüzünden, son zamanlarda Romanya'da sosyal bunalım yaşanıyor. Aslında Romanya ekonomisinde makroekonomik dengeyi olumsuz etkileyen, küresel ekonomik kriz oldu. Küresel ekonomik krizin negatif etkileri, AB'nin diğer üyelerine kıyasla Romanya'da daha geç hissedilmeye başladıysa da, bu ülkenin söz konusu olumsuz etkilerden kısa bir sürede kurtulamayacağı ortadadır.

Hatırlatmak gerekirse, AB'nin Maastricht kriterleri gereğince, bütçe açığının GSYH'ya oranı yüzde 3'ü aşmamalıdır. Oysa Romanya açısından bu değer 2009'da yüzde 7,4 olarak gerçekleşti. Aynı yılda Romanya'nın reel GSYH oranı bir önceki yıla göre yüzde 7,1 oranında daraldı. Yunanistan'ın yaşadığı ekonomik sorunların benzerinin Romanya'da da tekrarlanmaması için Mart 2009'da Romanya hükümeti ile IMF arasında, Dünya Bankası ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası tarafından da desteklenen 19,5 milyar Avro değerinde iki yıllık stand-by anlaşması imzaladı. Bu anlaşma gereğince Romanya'daki bütçe açığının GSYH'ya oranının 2013 yılına kadar aşamalı olarak yüzde 2,5'e azaltılması gerekecek. Bunun için ise Emil Bok hükümeti sıkı politika tedbirleri almak zorunda kaldı. Nitekim Temmuz 2010'da hükümet memur maaşlarını yüzde 25 oranında azalttı, katma değer vergisini ise yüzde 19'dan yüzde 24 seviyesine çıkardı. Bunun dışında, kamu alanındaki istihdamın yüzde 25 oranında azaltılması, emeklilik yaşının yükseltilmesi, ayrıca diğer vergi oranlarının da yükseltilmesi öngörülüyor. Hükümetin emekli maaşlarının yüzde 15 oranında küçültülmesine ilişkin kararı ise Romanya Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.

Tarım sektöründe serbest çalışanlar dahil, Romanya'daki istihdamın yaklaşık yüzde 50'sinin kayıt dışı olduğu tahmin ediliyor. Bu durum ise hükümetin bütçe gelirlerini artırma çabalarını olumsuz etkiliyor. Emil Bok hükümetini sıkı ekonomik tedbirlere zorlayan diğer bir neden ise, Haziran 2010'da Romanya'da yaşanan sel felaketi oldu. Söz konusu felakete binlerce dönümlük tarım alanı ve binlerce ev su altında kaldı, köprüler yıkıldı, karayolu ve demiryolları zararlar gördü. Ne var ki bu tür dışsal faktörlere rağmen, Emil Bok hükümeti uygulamaya koyduğu politika tedbirlerini halk nezdinde meşrulaştıramadı. Bu yüzden hükümetin kamuoyundaki desteği her geçen gün azaldı. Halkın desteğini geri kazanmak amacıyla, Başbakan Bok Eylül 2010'da altı bakanı değiştirerek, ciddi bir kabine değişikliğine gitti. Buna rağmen Romanya hükümetine olan destek düşmeye devam etti.

Romanya'da bu yönde yaşanan gelişmeler en çok muhalefetin çıkarlarına hizmet ediyor. Nitekim kamuoyu yoklamaları ana muhalefet partisi olan Sosyaldemokratik Parti'yi ülkenin en popüler siyasi partisi olarak gösteriyor. Bu yüzden Sosyaldemokratik Parti, Milli Liberal Parti'yle birlikte erken seçim kartına oynuyor. Son zamanlarda ise bu iki muhalefet partisi meclis oturumlarını da

boykot ediyor. Sosyaldemokratik Parti popülist söylemlerle, maaşları eski seviyesine geri getirerek ülke ekonomisini krizden kurtarmayı vaat ediyor. Söz konusu vaatler ise IMF ile yapılan stand-by anlaşmasına aykırı olsa da, Romanya halkı tarafından benimseniyor. Bu yüzden, ister erken seçimle, ister de normal seçimle olsun, önümüzdeki dönemde Sosyaldemokratik Parti'nin başını çektiği bir koalisyon hükümetinin Romanya'da işbaşına gelme olasılığı oldukça yüksek gözüküyor.